
**ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН
У ФУНКЦІОНАЛЬНОМУ ХАРЧУВАННІ**

Л. Глущенко

*Дослідна станція лікарських рослин Інституту агроєкології
і природокористування НААН України
вул. Покровська, 16-А, Березоточа 37535, Україна
e-mail: L256@ukr.net*

L. Hlushchenko. PROSPECTS OF USING MEDICINAL HERBS FOR FUNCTIONAL NUTRITION. Ukrainian wild and cultivated herbs are important as source of functional ingredients for nutrition products. From 900 specimens in gene pool 45 species were selected as promising. Although investigation of physical, chemical and organoleptic properties of the specimens is consequential, it is also necessary to determine quality of raw materials, to establish recipes of compositions and extraction techniques

У багатьох країнах світу лікарські рослини чи їхні окремі фізіологічно-функціональні інгредієнти активно використовуються не лише як лікувальний засіб, але й як компоненти харчових продуктів для покращення раціону харчування людини.

За оцінками фахівців, український споживач недоотримує з харчуванням цілу низку корисних есенціальних речовин. Одним із джерел сировини, що допоможе збагатити раціон людини необхідними речовинами, є дикорослі й культивовані лікарські рослини України. В Україні є значні невикористані ресурсні можливості, включаючи сировинну та промислову бази, для отримання функціональних інгредієнтів для покращення складу продуктів харчування. Незважаючи на наявні розробки та інтенсивні дослідження в цій галузі створення природних функціональних інгредієнтів є надзвичайно актуальним.

З колекції генетичного різноманіття лікарських рослин Дослідної станції лікарських рослин ІАП НААН, яка налічує понад 900 зразків, поетапно були відібрані 45 перспективних. Основними критеріями добору були нетоксичність, достатнє поширення чи культивування в Україні, високий вміст біологічно активних речовин, позитивні органолептичні характеристики, новизна в харчовій технології. Серед лікарських рослин колекції для розробки та виготовлення сухих і рідких екстрактів, сухих пряно-ароматичних сумішей та ароматичних компонентів на основі фізіологічно-функціональних інгредієнтів найчисленнішими виявилися традиційні фармакопейні лікарські рослини. Зокрема, родини *Lamiaceae* – меліса лікарська, м'ята перцева, материнка звичайна, чебрець звичайний, шандра звичайна, а також нефармакопейні рослини, нормативна документація на сировину яких відсутня, застаріла або недосконала: гісоп лікарський, змієголовник молдавський, лофант анісовий, м'ята довголиста, котяча м'ята звичайна. Серед рослин родини *Asteraceae* – ехінацея пурпурова, ромашка лікарська, оман високий, нагідки лікарські, розторопша плямиста, лопух справжній, топінамбур, *Fabaceae* – козлятник лікарський, астрагал серпоплідний, десмодіум канадський тощо.

Для широкого їхнього використання у виробництві продуктів харчування необхідно не лише провести попереднє вивчення фізико-хімічних та органолептичних властивостей, а й встановити показники якості сировини, розробити рецептури композицій і технології екстрагування.